

Politisk Økonomisk beretning 2023

(Naalakkersuisoq for Finanser og Ligestilling)

Tak til Naalakkersuisut for fremlæggelsen af Politisk Økonomisk beretning 2023. Beretningen er som vanligt et godt udgangspunkt til at debattere, hvilken retning vi ønsker, at samfundet skal udvikle sig i.

Helt overordnet, så ser det ikke alt for godt ud. Her i Inatsisartut har vi både ambitioner om velfærdsforbedringer, skattelettelse og selvstændighed. Det er gode drømme og gode ambitioner. Men for at disse ambitioner kan blive til virkelighed, så er vi nødt til at forøge vores indtægter markant. Vi er også nødt til at minimere vores udgifter. Der er desværre intet i Politisk Økonomisk beretning 2023, der overbeviser mig om, at det nuværende Naalakkersuisut har de fornødne visioner og ambitioner i den retning.

På den baggrund vil jeg tillade mig at starte med at stille to spørgsmål til Naalakkersuisut:

1. Er velfærdsforbedringer, skattelettelse eller selvstændighed det vigtigste mål for det nuværende Naalakkersuisut? Og hvordan mener I selv, at I med jeres nuværende politiske initiativer arbejder for at opnå dette mål?
2. Hvordan vil I gøre Grønland økonomisk uafhængig af bloktilskuddet og hvor mange år vil det realistisk tage at opnå denne uafhængighed?

Jeg mener, at svarene på disse spørgsmål er helt essentielle for at finde ud af, hvorvidt Naalakkersuisut mener alle sine flotte ord alvorligt. Jeg har siden jeg var barn hørt politikere fra magtpartierne IA og Siumut sige, at vi bare skal satse på uddannelse, råstoffer og turisme, så venter der så store indtægter, at vi både kan få velfærdsforbedringer, skattelettelse og selvstændighed. Men hånden på hjertet, så går det altså rigtig, rigtig langsomt.

Og vi står altså i en tid med mange udfordringer. Tillad mig lægge ud med inflation og prisstigninger på dagligvarer, da det betyder meget for den helt almindelige familie.

Der er nemlig ingen tvivl om, at inflationen og prisstigningerne kan mærkes herhjemme. På den baggrund tog vi fra Demokraatit initiativ til at sikre, at priserne ikke skulle stige uhæmmet på dagligvarer som kød, kaffe og the ved at foreslå at fjerne afgifterne på disse produkter.

Disse forslag samlede vi opbakning til her i Inatsisartut, men jeg synes nu alligevel, at det var bemærkelsesværdigt, at Naalakkersuisut ikke tog initiativ hertil af sig selv. Det var som om, at man i Naalakkersuisut bare gik rundt og håbede på, at tingene gik over af sig selv. Sådan burde et Naalakkersuisut

ikke agere. Et Naalakkersuisut skal vise vejen, vise styrke og turde træffe beslutninger. Jeg må konstatere, at det nuværende Naalakkersuisut ikke er i stand hertil.

Uanset hvad, så er det rimeligt at konstatere, at der er mange familier i landet, der har svært ved at få økonomien til at hænge sammen. Prisniveauet på daglige fornødenheder herhjemme er ganske højt i forhold til i andre lande. Fra politisk side er vi nødt til at adressere dette. I Demokraatit mener vi, at vi er nødt til at forbedre borgernes økonomi ved at lade folk beholde flere af de penge, som de selv tjener. Dette bør ske ved at sænke indkomstkatten, forhøje beskæftigelsesfradraget eller forhøje bundfradraget. Det optimale ville være en kombination af disse tiltag.

Disse ting er da også en del af Demokraatits input til en kommende skattereform. Arbejdet med denne reform går efter vores mening alt for langsomt, og vi vil opfordre Naalakkersuisut til at sætte tempoet op. Vi er over halvvejs i denne valgperiode, og jeg begynder alvorligt at tvivle på om der nogensinde kommer til at ske noget med den lovede skattereform.

Til trods for, at den helt almindelige familie herhjemme allerede har kunnet mærke følgerne af inflation og prisstigninger, så er der en risiko for, at det bliver endnu værre. Der er nemlig en risiko for, at inflationen bliver endnu højere, når vores prissikringsaftale på olieprodukter udløber her med udgangen af 2023. Udviklingen på de internationale markeder tyder på, at oliepriserne forbliver høje. Jeg vil derfor bede Naalakkersuisut om at besvare dette spørgsmål:

Kan Naalakkersuisut allerede nu sige noget om, hvad den kommende prissikringsaftale på olie kommer til at betyde for borgere og virksomheder herhjemme?

Demokraatit kan især være bekymret for jollefiskernes situation, da denne erhvervsgruppe jo er dybt afhængig af prisen på olie.

Nu vi er ved fiskeriet, så er Demokraatit tilfredse med, at det overordnet set går godt i fiskeriet. Det er positivt for os alle, men der er altså nogle alarmklokker, der ringer. Alarmklokker som Naalakkersuisut godt kan høre, men som Naalakkersuisut overhovedet ikke handler på. Jeg taler naturligvis om de massive overskridelser af de biologisk anbefalede kvoter på det kystnære hellefiskeri.

Naalakkersuisut skriver følgende i afsnittet "Udvikling i kystnær fiskerikapacitet". (Jeg citerer):

"Det er derfor utrolig vigtigt, at fiskeriet forvaltes på en sådan måde, at den biologiske bæredygtighed overholdes og at fiskerikapaciteten ikke overstiger ressourcegrundlaget. Dette for at fiskeriet kan bidrage økonomisk til både nuværende og kommende generationer" (citater slut)

Det hænger jo overhovedet ikke sammen med Naalakkersuisuts handlinger, hvor kvoterne er langt højere end det anbefalede. Jeg vil på den baggrund gerne spørge Naalakkersuisut, hvordan det hænger sammen, og om ovenstående citat betyder, at de kystnære fiskere kan forvente væsentlig lavere kvoter på hellefisk i

årene, der kommer?

De kystnære fiskere fortjener ikke at blive holdt hen i uvished på det her område. De fortjener, at Naalakkersuisut er åbne og ærlige omkring dette spørgsmål.

Vi skal huske på, at det i høj grad er fiskernes fortjeneste, at vi tjener penge herhjemme på salg til udenlandske markeder. Bidraget fra alle andre brancher er meget småt. Her er det især råstofområdet, der skuffer. Og jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg er utrolig skuffet over det nuværende Naalakkersuisuts indsats på dette område. Der bliver udtalt mange flotte ord om, at råstoffer skal være en del af fremtidens indtjening og skal være med til at øge den økonomiske uafhængighed af bloktilskuddet.

Desværre viser Naalakkersuisuts handlinger det stik modsatte, og der er ingen udsigt til et råstof-eventyr, da Naalakkersuisut helt bevidst har lukket af for store indtjeningsmuligheder på eksempelvis olie- og gasområdet. Dertil skal lægges, at de kommende ændringer i lovgivningen på råstofområdet efter Demokraatits opfattelse vil gøre det næsten umuligt for selskaber at komme i gang med råstofudvinding på andre områder, der ellers ville kunne bidrage til den grønne omstilling, som hele verden for alvor skal til at gå i gang med. Det er skidt for vores drømme om større økonomisk uafhængighed, og jeg forstår ganske enkelt ikke, hvorfor Naalakkersuisut med åbne øjne gør det stort set umuligt at få gang i en råstofindustri herhjemme.

Jeg har ellers siden jeg var barn og ung i 00'erne hørt politikere fra IA og Siumut udtale sig om, at vi i Grønland har de råstoffer, som hele verden vil have. Jeg har hørt på floskler om, at hele verden kigger mod Grønland. Nu står jeg her som voksen mange år senere og må konstatere, at det kun er blevet til meget, meget lidt. Vi har således kun to aktive miner, og sagt i al respekt, så er det ikke supermange penge, der bliver tjent i disse miner. Alligevel hører jeg stadig politikere fra IA og Siumut sige de samme ting, som de sagde i 00'erne. Det klinger hult. Det er tomme ord. Jeg savner reel handling og reelle visioner, og jeg er alvorligt bange for, at en anden end mig om tyve år kan stå på denne talerstol og sige præcis det samme, som jeg lige har sagt.

Politisk Økonomisk beretning 2023 viser også, at befolkningens gæld til det offentlige er blevet øget ganske markant. Dette er ikke overraskende, idet Naalakkersuisut desværre har besluttet sig til at være bange for at gøre noget ved problemet.

Man har valgt at droppe betalingssystemet Ilanngaassivik, hvilket betyder, at samfundsøkonomien hvert år forringes med 30 millioner kroner. Derudover skaber det ulykkelige situationer i mange familier, hvor gælden til det offentlige bare stiger og stiger. Det er simpelthen ikke værdigt.

Husk i den forbindelse på, at Ilanngaassivik kun er et system for borgere med gæld. Det er ikke system som alle bliver tvunget ind i. Naalakkersuisut har ellers lovet, at man i stedet ville indføre forskellige former for gældsrådgivning med videre. Jeg kan ikke se, at dette har haft effekt, og jeg er faktisk i tvivl om Naalakkersuisut overhovedet er kommet i gang med dette. Under alle omstændigheder er det her både et

menneskeligt og samfundsøkonomisk problem, og det ville klæde Naalakkersuisut at adressere problemet i stedet for som altid at være bange for at træffe selv den mindste beslutning.

Med hensyn til de kommende forhandlinger om næste års finanslov, så finder Demokraatit det positivt, at Naalakkersuisut ønsker et finanslovsforslag med overskud. Vi finder det også positivt, at alle udgiftskrævende forslag skal være fuldt finansierede. Demokraatit vil dog gerne pege på noget vigtigt, som Naalakkersuisut ikke nævner. Vi vil have, at Finansloven betyder, at borgerne får flere penge til sig selv hver måned. Det betyder, at vi enten skal sænke/fjerne nogle afgifter eller at vi skal sænke skatten, forhøje beskæftigelsesfradraget eller forhøje bundfradraget. Dette er vigtigt for os, da vi som politikere altid bør have som mål at forbedre tilværelsen for borgerne.

Demokraatit har også et problem med, at den offentlige administration vokser og vokser. Det er vi simpelthen nødt til at gøre noget ved. I første omgang bør vi i løbet af en kort årrække nedbringe antallet af ansatte i den offentlige administration til det antal ansatte, der var i administrationer i 2015. Derefter skal det nedbringes endnu mere.

Desværre virker det igen som om, at Naalakkersuisut er bange for at træffe beslutninger af frygt for at skuffe forskellige vælgergrupper. Det er ikke godt nok. I har valgt magten, og det er på tide, at I viser, at I også tør bruge magten og begynde at træffe beslutninger. Vores land har ikke tid og råd til, at I bliver ved med at gøre ingenting. Der er brug for styrke, handling og handlekraft. Ikke for svaghed og frygt.

Vi finder det også bekymrende, at uddannelsesniveaueet ikke for alvor er i fremgang. Antallet af personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse er således gået i stå. Jeg er nødt til at bede Naalakkersuisut om at komme med nogle bud på, hvorfor det er sådan. Er det fordi det faglige niveau i folkeskolen er for lavt? Skyldes det manglende trivsel i skolen eller i hjemmet? Skyldes det kvaliteten på ungdoms- og erhvervsuddannelserne? Eller skyldes det noget helt fjerde.

Jeg synes, at Naalakkersuisut skylder at komme med nogle svar eller igangsætte nogle initiativer for at vende udviklingen i en positiv retning. Igen er det som om, at Naalakkersuisut er ramt af frygt for at træffe beslutninger. Og igen; I har selv valgt magten. Det er jeres pligt og jeres ansvar at bruge den magt. Det er jer der er ansvarlige for, at der ikke ses nogen fremgang på området.

Med disse bemærkninger tager Demokraatit Politisk Økonomisk beretning 2023 til efterretning.